

LANDEN VAN EUROPA

Moldavië

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Moldavië is een republiek in Zuidoost-Europa, grotendeels gelegen tussen de rivieren Proet en Dnjestr. Het land wordt in het westen begrensd door Roemenië en voor de rest door Oekraïne.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van Moldavië is 33.851 vierkante kilometer. Nederland is ongeveer 1,25x groter.

4 Bevolking

Het aantal inwoners van Moldavië is 4.320.748. Gemiddeld wonen er 127,6 mensen op een vierkante kilometer.

Het overgrote deel van de Moldavische bevolking is Roemeens. Er zijn ook Oekraïense, Russische en Gagaoezische (etnisch Turkse) minderheden.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

De hoofdstad is Chisinau.

Andere, grotere steden zijn: Chisinau, Tiraspol, Tighina.

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

De tegenwoordige Republiek Moldavië verwijst naar het historische vorstendom, dat tussen de Karpaten en de Dnjestr lag en daarmee een groter gebied besloeg dan het huidige land. Dit door Roemenen bevolkte gebied stond aanvankelijk onder grote Turkse invloed, en later onder Russische. De Russische invloed was vooral sterk in het oostelijke deel, dat in 1806 grotendeels door dat land veroverd werd en bekendheid kreeg als Bessarabië.

Rusland had als opkomende grootmacht in de achttiende eeuw al verschillende eerdere pogingen gedaan dit bruggenhoofd richting Constantinopel te veroveren, en de verovering verliep vrijwel parallel aan die van de Boekovina door Oostenrijk. De Russische verovering van 1806 werd in 1812 in de Vrede van Boekarest bekrachtigd. Rusland had hiermee meer dan de helft van het oude vorstendom Moldavië ingelijfd, en noemde het gehele gebied Bessarabië. De hoofdstad was aanvankelijk Tighina en later Chişinău. Er volgde een intensieve russificatiecampagne. De Turkse en Tataarse bevolking van de Boedzjak, de steppe aan de Zwarte-Zeekust, was verdreven, en in hun plaats verschenen Duitse kolonisten en orthodoxe Bulgaren en Gagaoezen van de Balkan.

Na de Russische Revolutie van 1917 verklaarde Bessarabië zich onafhankelijk, waarop het zich al snel bij Roemenië aansloot, het land dat in 1862 was ontstaan uit de vereniging van de vorstendommen Moldavië (het westelijke deel) en Walachije. Tussen beide Wereldoorlogen was geheel Moldavië Roemeens. Het Molotov-Ribbentroppact tussen Hitler en Stalin voorzag in annexatie van het gebied door de Sovjet-Unie, en het vertrek van de Duitsers naar Duitsland, wat in 1940 allebei inderdaad gebeurde.

Het grootste deel van het gebied werd ingedeeld bij de Moldavische SSR, op drie districten na: Izmajil en Akkerman, die in het strategisch belangrijke Boedzjak-gebied aan de Zwarte Zee en bij de Donaumonding lagen, kwamen aan de Oekraïense SSR, evenals het noordwestelijke district Chotyn. Bij de Moldavische SSR, een van de nu vijftien Unierepublieken van de Sovjet-Unie, voegde Stalin ook een

deel van de Moldavische ASSR, een gebied op de linkeroever van de Dnjestr, dat nooit tot Bessarabië of Moldavië had behoord. Dit gebied vormt tegenwoordig de regio Transnistrië.

Van 1941 tot 1944 was Bessarabië met Duitse steun weer enkele jaren Roemeens, gedurende welke periode de joodse bevolking werd uitgemoord. Na de Tweede Wereldoorlog volgde er een halve eeuw Sovjet-bewind.

Moldavië werd in 1991 bij het uiteenvallen van de Sovjet-Unie een onafhankelijke republiek.

Transnistrië weigerde zich bij deze republiek Moldavië aan te sluiten en verklaarde zich onafhankelijk.

De internationale gemeenschap erkent deze republiek echter niet. In 1994 riep Gagaoezië zich uit tot autonome republiek, het gebied in het zuiden van Moldavië dat vooral bewoond wordt door een Turks-sprekende volk en Bulgaren.

De in Transnistrië wonende Russen leven sinds de val van de Sovjet-Unie in december 1991 in onmin met het centrale gezag. In 1991 werd de Moldavische Republiek Transnistrië uitgeroepen die overigens niet wordt erkend door de internationale gemeenschap. De problemen tussen de Moldaviërs en de Transnistriërs liepen in 1992 uit op een burgeroorlog. De Transnistriërs werden gesteund door het veertiende leger van het voormalige Sovjetleger dat gelegerd is in Transnistrië. Na bemiddeling van het GOS kwam het tot een vredesverdrag waarin werd bepaald dat, mocht Moldavië zich aansluiten bij Roemenië, Transnistrië zich in dat geval mag afscheiden. Transnistrië bezit eigen onderscheidingen. Zie daarvoor de Lijst van ridderorden in Transnistrië.

7 Staatsvorm

Moldavië is een presidentiële republiek met een parlementair stelsel. De uitvoerende macht is in handen van de president die door het parlement wordt gekozen voor een termijn van vier jaar. De wetgevende macht is in handen van het eenkamerparlement, dat om die vier jaar wordt gekozen. De premier staat aan het hoofd van het kabinet.

Moldavië is geen lid van de Europese Unie.

Het volkslied is *Limba noastră*.

Nationale feestdag is 27 augustus (onafhankelijkheidsdag).

8 Regio's en departementen

Moldavië is bestuurlijk verdeeld in 32 arrondissementen, 5 gemeenschappen, één zelfstandige, niet aangrenzende regio (Gagauzia), en nog Transnistrië.

9 Infrastructuur

Over het algemeen is de kwaliteit van de wegen slecht, met veel kuilen en gaten. Op het platteland zijn de meeste wegen onverhard. Dit geeft vele problemen in de tijd dat het regent, dan is er erg veel modder. Er zijn nog veel 3-baanswegen. De bewegwijzering is summier. In de omgeving van de hoofdstad zijn de wegen beter.

De spoorwegaanbreedte in Moldavië is smaller dan in de meeste andere Europese landen; treinonderstellen van doorgaande treinen moeten dus aan de grens gewisseld worden. Op sommige stukken wordt zeer langzaam gereden.

In Moldavië onderhouden bussen de verbindingen tussen de steden. Aankomst- en vertrektijden zijn echter niet altijd zeker en duidelijk.

Het internationale vliegveld ligt bij de hoofdstad Chisinau. Elders in het land liggen nog andere (8?) vliegvelden, maar deze zijn niet operationeel.

10 Klimaat

Moldavië heeft een gematigd landklimaat, met neerslag gedurende het hele jaar. De winters duren van circa half december tot in april en zijn door de oostenwinden in het oosten en het zuiden erg streng met veel sneeuwval. In de lange, warme zomerperiode stijgt de temperatuur tot boven 25 °C.

11 Rivieren en meren

De westelijke grens (met Roemenië) wordt over de hele lengte gevormd door de rivier de Proet, een zijrivier van de Donau. Vanaf de samenvloeiing van Proet en Donau wordt Moldavië over een zeer korte afstand van slechts 570 m ook een oeverstaat van de Donau. In het noordoosten van Moldavië is de Dnjestr de belangrijkste rivier, die eveneens van noord naar zuid stroomt. Hij vormt er de grens met Oekraïne.

Moldavië heeft 57 natuurlijke meren, 53 stuwwerken en 3000 plassen en waterbekkens. De grootste meren zijn de Dnjestr van 125 km² en de Stinca Costesti van 19,4 km².

12 Gebergten

Het noorden is heuvelachtig, en het hoogste punt van het land is de Dealul Bălănești (430 m boven de zeespiegel).

13 Nationale en regionale parken

Er zijn 5 wetenschapsreservaten, 5 nationale parken, 41 landschapsreservaten, 63 natuurreservaten en 130 natuurmonumenten.

14 Industrie en economie

Moldavië is een land waar het lijkt alsof de tijd heeft stil gestaan. Vele wegen zijn onverhard, water haal je uit de put en je ziet nog vele paard en wagens rijden. Kregen ze voorheen vele producten vanuit Rusland geleverd, nu moeten ze voor zichzelf zorgen. Maar doordat het land nauwelijks export heeft, wordt het alleen maar armer. Daarnaast heeft het land in het begin van de jaren negentig een devaluatie gehad van 1000% tijdens de wisseling van hun munt eenheid: van Russische kopeke naar Moldavische lei. Veel mensen raakten al hun geld kwijt en werden ze van de ene op de andere dag straatarm.

De meeste dorpen hebben geen gas en geen waterleiding. Voor water moeten de mensen naar de waterput. Koken doen ze vaak op een hout kachel. En een houtkachel is ook nodig voor de winter als verwarming. Omdat de mensen geen waterleiding hebben, hebben ze ook geen badkamer en wc in huis. De wc is een poepdoos in de tuin, en wassen doe je met een teiltje. Er is wel elektriciteit, maar straatverlichting is er niet. 's Nachts is het enorm donker op straat. De huizen zijn klein, vaak hebben ze maar twee kamers. In de winter leeft de hele familie in één kamer, omdat het te duur is om meer kamers te verwarmen. Dan wordt er gekookt in de ene kamer, gegeten, gewassen, geleefd en geslapen. In de laatste tien jaar is het land verder en verder afgetakeld. Veel mensen proberen naar het buitenland te gaan om daar werk te zoeken en daar een bestaan op te bouwen. Vele gezinnen vallen hierdoor uiteen. De mensen die achterblijven, proberen hun eigen bestaan op te bouwen met het stukje land dat ze hebben. Veel toekomst en vooruitzicht is er op dit moment niet. Moldavië is op het moment het armste land van Europa.

De industrie is geconcentreerd in de voedselverwerkende sector, wijn en tabak. Andere gebieden zijn elektronische apparatuur, machines, textiel en schoenen. De kleine zware industrie omvat een metallurgische fabriek in Transnistrië dat hoogwaardige staal produceert.

15 Wijnbouw

In Moldavië wordt redelijk veel wijn gemaakt en heeft enkele van Europa's beste wijngaarden. Het land heeft de grootste wijnkelders ter wereld.

16 Landbouw

De economie van Moldavië hangt sterk af van de landbouw die bestaat uit groente, fruit, wijnen en tabak. Hiervan gaat 66% naar het buitenland. De grootste exportlanden waarmee Moldavië samenwerkt zijn Rusland, Roemenië, Oekraïne, Duitsland en Wit-Rusland.

17 Bosbouw

Ongeveer 10% van het grondgebied bestaat uit bos.

18 Godsdienst

Het grootste deel van de bevolking is oosters-orthodox. Daarnaast zijn er ook katholieken en joden.

19 Onderwijs

Kinderen gaan vanaf 7 jaar naar school. Meestal begint de school om 8 uur (soms al om 7 uur) en de kinderen gaan om 13.00 of 14.00 weer naar huis. Ze krijgen al vanaf de eerste klas heel veel huiswerk mee, waardoor ze 's middags de meeste tijd bezig zijn om hun huiswerk te maken. De vakantie in de zomer is lang: 3 maanden. De kinderen moeten dan vaak hard meewerken, meestal op het land.

20 Cultuur

Onder het communistische bewind werden de oude folkloristische tradities onder flinke druk van de overheid in ere gehouden. Muziek, dans en volkskunst onderscheiden zich niet wezenlijk van die in Roemenië. Ook de klassieke muziek en het ballet werden danig gestimuleerd. Al met al maakt Moldavië de indruk een nog overwegend agrarische staat te zijn waarin oude tradities al dan niet noodgedwongen het dagelijks leven beheersen, een openluchtmuseum voor de goeie oude tijd. Onder de huidige economische situatie lijden muziek en beeldende kunsten een kwijnend bestaan. Er zit nauwelijks schot in en men beperkt zich tot traditionele (klassieke) genres. De kunst van het verleden wordt met zorg gekoesterd, ondanks het schrijnende gebrek aan financiën die zo nodig zijn voor de restauratie van de merendeels religieuze monumenten en de vele fresco's.

21 Eten en drinken

Stevige boerenkost zonder enige luxe. Moldaven eten meestal warm, met brood erbij. Het ontbijt bestaat uit de restanten van de vorige dag of een boterham met thee. Tussen de middag wordt er een grote pan soep gekookt. 's Avonds wordt er bijvoorbeeld rijst of macaroni met wat tomatenpuree of olie erdoor gegeten. Verse groenten zijn er in de winter niet te krijgen. Alles wordt in de zomer ingemaakt voor de winter. Ook fruit wordt ingemaakt als jam of als vruchtensap.

Mamaliga, een harde maïs pap, wordt beschouwd als het nationale gerecht. Het is gegoten op een vlak oppervlak in de vorm van een grote taart en wordt voornamelijk geserveerd met kaas, zure room of melk. De belangrijkste voedingsmiddelen in het dagelijks leven zijn een mengsel van groenten en vlees (kip, gans, eend, varkensvlees en lamsvlees), maar de beschikbaarheid van groenten is afhankelijk van het seizoen. Gevulde kool, \$wijnbladeren en soepen maken eveneens ook deel uit van de dagelijkse maaltijden. Plăcintă is een gebak voornamelijk gevuld met kaas, aardappelen, kool of dat vaak wordt verkocht op de straten.

22 Taal

De officiële landstaal is het Roemeens.

23 Geldeenheid

De munteenheid is de Moldavische leu.

24 Media

Moldavië heeft 2 publieke televisie-omroepen en 5 commerciële zenders. Er is 1 nationale radiozender. In het land worden zo'n 20 kranten gemaakt.

25 Belangrijkste monumenten en topics

- De Moldavische hoofdstad ademt nog steeds de sfeer van een Sovjet-stad: keurig aangeharkt, kaarsrechte lommerrijke straten, druk en chaotisch, Stalinistische huurkazernes, rammelende

(trolley)bussen en de stank van slechte benzine. Ook in Moldavië dringt de 21ste eeuw via de hoofdstad binnen: fast food-restaurants, westerse autos, moderne kleding. De stad heeft een aantal musea, maar ontbeert echte bouwkundige monumenten. De voornaamste attracties zijn de stadsparken.

- Buiten de hoofdstad: kleine dorpen waar paard-en-wagen, ossenkarren en hoestende Sovjet-vehikels de voornaamste middelen van vervoer zijn. Alles oogt uitermate landelijk, rustig, primitief naar Europese maatstaven en bovenal tamelijk armoedig. De kunstliefhebber zal zich aangetrokken voelen tot de orthodoxe kloosters met hun vele fresco's.
- Ongetwijfeld het mooiste dorp is Orheiul Vechi, dat de bezoeker verrast met een fraai, in de rotsen uitgehouwen kloostercomplex, een openluchtmuseum en ruïnes van een middeleeuws stadje.
- Gagauzië is interessanter als cultuurhistorische rariteit dan als toeristische attractie. De bevolking van deze autonome regio spreekt een Turks dialect, maar heeft de islam verruild voor het christendom. In de hoofdstad Comrat is niets bijzonders te zien.
- Transnistrië heeft Tiraspol als hoofdstad en daarvoor geldt eigenlijk hetzelfde. Kaarsrechte straten in een Sovjet-schaakbordpatroon, monumenten voor (vermeende) helden uit een recent verleden en de obligate musea zonder hoogtepunten.